

นิรันดร์ ยอแสงรัตน์ กับความทรงจำว่าด้วยเพลง "หนักแผ่นดิน"

หลากหลายเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมเรา บางครั้งก็ทำให้ผู้เขียนสงสัยว่ากำลังนอนหลับฝันหรือมีอาการสมองเสื่อม หลงลืมวันเวลา เพื่อไปเองว่าอยู่ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 และอายุเลขหลัก 6 ไปแล้ว ทั้งๆ ที่ยังอยู่ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 และอายุยังไม่ถึง 20

โลกเปลี่ยนไป ประเทศไทยไม่เปลี่ยนเลย

แปลกใจพร้อมๆ กับไม่แปลกใจเมื่อได้ยินข่าวผู้บัญชาการทหารบกคนที่ 41 ของไทย และเลขาธิการคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พล.อ.อภิรัชต์ คงสมพงษ์ บอกรพรรคการเมืองที่เสนอตัดงบกองทัพและยกเลิกเกณฑ์ทหาร "ให้ไปฟังเพลงหนักแผ่นดิน" โดยมีเสียงสนับสนุนดังสนั่นจากบรรดาคนดีตกขอบเจ้าเก่า

ที่แปลกใจเพราะนึกไม่ถึงว่า "หนักแผ่นดิน" เพลงดังครั้งอดีตในยุครัฐสังหารหมู่ นักศึกษาประชาชนกลางมหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 โดยคนสั่งฆ่าและคนฆ่ายังลอยนวล จะกลับมาให้ได้ยินอีกครั้ง หลังจากเวลาผ่านไปกว่า 40 ปี

ที่ไม่แปลกใจเพราะเค้าไล่ร้ายฝ่ายเรียกร้องประชาธิปไตยและความเป็นธรรมว่าชั่วร้ายมุ่งทำลายสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จนถึงกล่าวหาแบ่งคนไทยเป็นฝ่ายรัก-ปกป้องเจ้ากับฝ่ายทำลายเจ้า ทอยยออกมาให้เห็นสักพักหนึ่งแล้ว ผ่านบทสนทนา แวดวงโซเชียลมีเดีย ข้อเขียน และกระทู้บทสัมภาษณ์ของฝ่าย "คนดีตกขอบ"

การกลับมาของเพลง "หนักแผ่นดิน" จึงเป็นเรื่องธรรมดา แม้จะเชยและเลียด้อย่างไม่น่าเชื่อ

ผู้เขียนรู้จักเพลงนี้ครั้งแรกเมื่อพ.ศ. 2518 ขณะเป็นนักศึกษาปี 3 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และเป็นสมาชิกวงดนตรีนักศึกษา "ต้นกล้า" ของขบวนการนักศึกษาประชาชนซึ่งใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรม

เวลานั้น เหตุการณ์ทางการเมืองกำลังเข้มข้น เพราะหลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ที่แม้ผู้นำรัฐบาลเผด็จการได้แก้จอมพลถนอม กิตติขจร จอมพลประภาส จารุเสถียร และพันเอกณรงค์ กิตติขจร ต้องลาออกจากตำแหน่งและหนีออกนอกประเทศชั่วคราว ขบวนการ "ขวาพิฆาตซ้าย" ของเครือข่ายอำนาจเก่ากลับยิ่งเติบโตเพื่อต่อสู้กับขบวนการนักศึกษาประชาชนอย่างต่อเนื่อง

หลังจาก พ.ศ. 2516 ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ชัยในประเทศเพื่อนบ้านคือลาว กัมพูชา และเวียดนาม ส่วนในประเทศ นักศึกษาประชาชนจำนวนมากกำลังตื่นตัวใฝ่ฝันถึงสังคมใหม่ที่ดีงามสำหรับทุกคน โดยมีแนวคิดสังคมนิยมเข้ามาเสริมแนวคิดประชาธิปไตย ซึ่ง

แทนที่ฝ่ายรัฐไทยจะพยายามเข้าใจความต้องการของฝ่าย
ประชาชนที่ทุกข์ยากและถูกกดขี่เหยียดหยามจากเจ้าหน้าที่รัฐมา
ยาวนาน แล้วหาหนทางแก้ปัญหอย่างสันติ กลับทำงานง่ายๆ
ด้วยการใช้ความรุนแรงเข้าปราบปราม

ในห้วงเวลาดังกล่าว ไม่เพียงมีข่าวฆ่าผู้นำกรรมกรและผู้นำ
ชาวนารายวัน แต่ยังมีการลอบฆ่าอาจารย์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์อย่าง ดร.บุญสนอง บุญโยทยาน ลอบฆ่านักศึกษา
เช่น นายแสง รุ่งนิรันดร์กุล ลอบฆ่านักหนังสือพิมพ์เช่น นายนิสิต
จิรโสภณ เป็นต้น

รวมถึงการข่มขู่นักศึกษาที่ทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการ
ต่างๆ เช่น กรณีของผู้เขียน จะมีชายแปลกหน้าเดินตามกลับบ้าน
ให้รู้ตัวเป็นพักๆ ไม่ใช่ตามแบบหนุ่มตามสาว แต่เป็นตามให้รู้ตัว
ว่า "ระวังตัวไว้นะ"

ยิ่งไปกว่านั้น คือ "สงครามโฆษณาชวนเชื่อ" เพื่อทำลายภาพ
ลักษณ์ขบวนการนักศึกษาประชาชนและปลุกระดมสร้างความ
เกลียดชังนักศึกษาประชาชน เช่น กล่าวหาผ่านสื่อต่างๆ ว่า
นักศึกษาเป็นคอมมิวนิสต์ มีการ "นอนสามัคคี" ของนักศึกษาชาย
หญิงแบบคอมมิวนิสต์ มีการฝึกอาวุธที่सानอย ซึ่งเป็นเรื่องมโน
อย่างเหลือเชื่อ บ้างก็ว่า นักศึกษาประชาชนที่เคลื่อนไหวเป็นญวน
เป็นแกว รับเงินคอมมิวนิสต์มาทำลายชาติ ศาสนา พระมหา
กษัตริย์

เวลานั้น นักศึกษาจำนวนมากยังไม่ได้คิดเรื่องหนีภัยรัฐเข้าป่าไป
ร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์เลยด้วยซ้ำ และแม้มีผู้ฝึกฝั
คอมมิวนิสต์ ก็มีไข้เหตุที่จะอ้างว่าจึงจำเป็นต้องสังหารผู้ฝึกฝั
คอมมิวนิสต์อย่างทารุณ

การปลุกระดมนี้ กระทำต่อเนื่องทุกวันผ่านรายการวิทยุยานเกราะ

และเครือข่าย และวันหนึ่งในพ.ศ. 2518 ผู้เขียนก็ได้ยินเพลง "หนักแผ่นดิน" ซึ่งเขียนคำร้อง โดย พ.อ.บุญส่ง หักฤทธิ์ศึก ผู้ขับร้องคือ ส.อ.อุบล คงสิน, ศิริจันทร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และ สันติ ลุนเผ่

จำได้ว่า เพลงออกอากาศอยู่ไม่กี่วัน ก็มีทหารมาตั้งเวทีการแสดง ที่สนามหลวงบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีการร้องเพลงปลุกใจให้รักชาติต่างๆ โดยเฉพาะเพลงหนักแผ่นดิน ซึ่งร้องวนซ้ำซากหลายรอบ พวกเรานักศึกษานั่งฟังเนื้อเพลงแล้วหันมามองหน้ากัน บอกว่า เอ๊ะ เนื้อเพลงนี้มันไม่ได้ดำเรานี่นา มันดำเผด็จการทหารชนชั้นปกครองชัดๆ ดังนั้น พวกเราจึงซ้อมเพลงนี้ แล้วออกไปตั้งเวทีประจันหน้า ร้องให้เผด็จการฟังดีกว่า

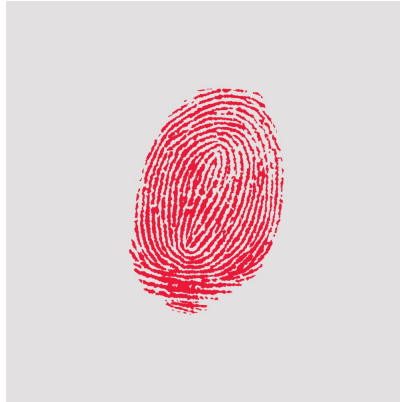
เป็นที่มาของเวทีโต้เพลง "หนักแผ่นดิน" ระหว่างฝ่ายทหารและขบวนการนักศึกษาประชาชน

ประมาณว่า ฟังทหารร้องจบ นักศึกษาก็ขึ้นเพลงต่อ โต้กันไปมาสักสี่ห้ารอบ จึงต่างฝ่ายต่างเก็บเวที และดูเหมือนฝ่ายทหารจะไม่กลับมาตั้งเวทีแบบนั้นอีกเลย อาจ "เจ็บคอ" จึงใช้วิธีเปิดเพลงกรอกหูคนฟังผ่านสถานีวิทยุเครือข่ายยานเกราะจนวันสุดท้ายก่อนการสังหารหมู่ 6 ตุลาคม 2519

เพื่อนรุ่นน้องคนหนึ่งเคยเล่าให้ฟังว่า "ตอนผมเป็นเด็กประถมอยู่ต่างจังหวัด ครูสั่งให้พวกเราร้องเพลง 'หนักแผ่นดิน' หน้าเสาธงทุกวัน ผมชอบมากเพราะจังหวะมันเร้าใจ โดยเฉพาะตอนกระแทกเสียงว่า 'หนักแผ่นดิน หนักแผ่นดิน คนเช่นนี้เป็นคนหนักแผ่นดิน' ตอนนั้น ผมนึกว่าพวกพี่นะ เลวมาก ต้องกระต๊อบให้ตายไปแล้ว แต่เดี๋ยวนี้ ผมพบว่า หนักแผ่นดินไม่ใช่พวกพี่ แต่เป็นพวกที่ใช้เพลงนี้มาใส่ร้ายคนอื่นมากกว่า"

"หนักแผ่นดิน" ควรเป็นอดีตที่ทิ้งเพียงร่องรอยไว้ในความทรงจำ

แต่เพราะโลกเปลี่ยนไป ประเทศไทยไม่เปลี่ยนเลย จึงยังมีผู้
ต้องการชุบชีวิตปีศาจกระหายเลือดตัวเดิมให้ตื่นขึ้นอีกครั้ง ซึ่ง
อาจนำไปสู่ฉากสังหารหมู่กลางเมืองอีกครั้ง

นักเขียนรับเชิญ

นักเขียนรับเชิญที่ The People เชิญมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
และนำเสนอบทความตามความสนใจ